

Список використаної літератури

1. Програма. Українська мова для загальноосвітніх навчальних закладів з українською мовою навчання. 10-11 класи (рівень стандарту). URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv>

ПОНЯТТЯ СТИЛІСТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ: ТЕОРЕТИЧНІ ЗАВВАГИ

*Анжеліка Попович,
доктор педагогічних наук,
доцент, Кам'янець-Подільський
національний університет імені
Івана Огієнка
likalika0409@gmail.com*

Ключові слова: компетентнісний підхід, компетентність, стилістична компетентність, стилістика української мови.

Ключовими поняттями нової освітньої парадигми є компетентності й результати навчання. Важливим стає не лише засвоєння учнями системи знань, а й здатність їх використовувати, надто в нових умовах.

На застосування компетентнісного підходу під час навчання стилістики побіжно звертали увагу М. Бакулін, Н. Баранник, О. Калачинська, Л. Кантейкіна, А. Сапарбаєва, М. Стурикова та ін. Аспекти формування стилістичної компетентності охарактеризовані в працях багатьох дослідників, зокрема суб'єктами їхньої уваги були учні середньої ланки (І. Нагрибельна), старшокласники (Г. Атласова, О. Корякіна, І. Кучеренко), студенти-філологи (А. Приймак), студенти-білінгви (Л. Кантейкіна), студенти немовних вишів (А. Сапарбаєва), студенти-майбутні вчителі іноземних мов (М. Бодоньї, О. Вовк, І. Головчанська, О. Мількевич, Ю. Слободська, О. Ульянова), вторинна мовна особистість (Є. Бірюкова) тощо.

У наукових студіях фіксуємо використання різних дефініцій: *стилістична компетентність* (Л. Кантейкіна, І. Кучеренко), *стилістична компетенція* (Г. Атласова, М. Бодоньї, О. Вовк, О. Корякіна, Л. Лінникова, О. Мількевич, А. Сапарбаєва, Ю. Слободська, А. Суєтіна), *лінгвістична стилістична компетенція* (Ю. Слободська), *дискурсивно-стилістичний складник* (М. Стурикова), *лінгвостилістична*

компетенція / *компетентність* (Є. Бірюкова, М. Маєвський), *комунікативно-стилістична компетенція* (А. Приймак), *функційно-стилістична компетенція* (І. Нагрибельна), *жанрово-стилістична субкомпетенція* (О. Сковородников і Г. Копніна) тощо¹.

Нечіткість тлумачення поняття *стилістична компетентність* призводить до різного її уналежнення. М. Бодоні, О. Вовк, Л. Кантейкіна, Ж. Капенова, О. Корякіна, М. Стурикова, І. Головачанська, Л. Ліннікова вважають стилістичну компетенцію / компетентність складником комунікативної. Трапляється хитання в поглядах одних і тих самих дослідників, наприклад, Л. Кантейкіна то впевнена, що стилістична компетентність належить до комунікативної [2], то позиціонує її як рівнозначну з комунікативною й визначає обидві складниками діяльності вчителя-словесника як мовної особистості [3, с. 85]. Г. Лещенко зараховує стилістичну спеціально предметну компетенцію до мовної компетенції учнів [5], К. Климова уналежнює стилістичну компетенцію до мовнокомунікативної професійної компетенції майбутніх педагогів-нефілологів [4, с. 176]. О. Сковородников і Г. Копніна пропонують у складі комунікативної компетенції вирізняти функційно-текстову, функційно-експресіологічну й жанрово-стилістичну субкомпетенції [7, с. 11]. М. Стурикова говорить про дискурсивно-стилістичний складник комунікативної компетенції як «статусно-рольову мовленнєву діяльність людей, загальною прикметною ознакою якої є професійні відношення (учитель – учень, викладач – студент, керівник – підлеглий, продавець – покупець та інші) і, як результат цього, мовленнєві витвори, що відповідають комунікативній ситуації» [8, с. 29]. Р. Дружененко виокремлює стилістичний сегмент комунікативно-прагматичної компетентності вчителя-словесника, пояснюючи впливовою комунікативною силою (ілокуцією) засобів стилістики, які «за певних умов спілкування покликані реалізувати прагматичну функцію та досягти перлокутивного ефекту» [1, с. 102].

Дослідники (Л. Кантейкіна, Ж. Капенова, О. Корякіна, Л. Ліннікова, Ю. Слободська та ін.) по-різному трактують стилістичну компетентність. У аналізованих визначеннях [6, с. 128–129] актуалізовано знання наукових основ стилістики та її категорій, оволодіння стилістичними засобами мови, добір і використання мовних

¹ У цитуваннях терміни *компетенція* й *компетентність* подаємо відповідно до їх уживання в першоджерелі.

засобів у текстах різних функційних стилів, типів та жанрів, зокрема доцільне вживання синонімічних засобів і подолання мовної інтерференції, розуміння чужих та продукування власних висловлень у різних ситуаціях і сферах спілкування, дотримання мовних і культурно-мовленнєвих норм, розв'язування типових професійних проблем і підвищення професійної кваліфікації та ін. Поза увагою науковців залишилися такі площини, як редагування й реконструювання текстів, розвиток мовного чуття й мовного смаку, піднесення культури професійного, ділового й побутового мовлення та ін.

На підставі аналізу наукових джерел вважаємо, що стилістична компетентність – багатокomпонентна й динамічна здатність особистості, що є результатом навчання стилістики української мови, зокрема засвоєння знань зі стилістики, оволодіння стилістичними вміннями й навичками, наявність мотиваційно-ціннісного ставлення й поведінкових норм, а також досвіду їх застосування під час конструювання стилістично довершеного тексту в усній і писемній формах, використання мовних засобів відповідно до мети, умов й цільових настанов спілкування, здійснення науково-дослідницьких пошуків учнів.

Список використаної літератури

1. Дружененко Р. Диференціація сегментів комунікативно-прагматичної компетентності вчителя-словесника. *Професійна освіта: проблеми і перспективи*. Київ, 2016. Вип. 10. С. 100–105.

2. Кантейкина Л. В. Диагностика сформированности у студентов-билингвов стилистической компетентности и способы ее совершенствования средствами лингвистических дисциплин. *Вестник Чувашского государственного педагогического университета им. И. Я. Яковлева*. Чебоксары, 2011. № 3 (71). Ч. 2. С. 122–126.

3. Кантейкина Л. В. Педагогические условия формирования у студентов-филологов национального педвуза стилистической компетентности при изучении лингвистических дисциплин. *Вестник Чувашского государственного педагогического университета им. И. Я. Яковлева*. Чебоксары, 2011. № 1 (69). Ч. 1. С. 84–88.

4. Климова К. Я. Теорія і практика формування мовнокомунікативної професійної компетенції студентів нефілологічних спеціальностей педагогічних університетів: монографія. Житомир: РУТА, 2010. 562 с.

5. Лещенко Г. Мовна компетенція: лінгводидактичний аспект.

Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова. Серія 10. Проблеми граматики і лексикології української мови / відп. редактор М. Я. Плющ, Київ, 2009. Вип. 5. С. 25–29.

6. Попович А. С. Методика навчання стилістики майбутніх учителів української мови і літератури в закладах вищої освіти: монографія. Кам'янець-Подільський: ФОП Сисин Я. І., 2018. 376 с.

7. Сковородников А. П., Копнина Г. А. Модель культурно-речевої компетенції студента вищого учебного заведения. *Журнал Сибирского федерального университета. Гуманитарные науки.* Красноярск, 2009. Т. 2 (дополнительный номер). С. 5–18.

8. Стурикова М. В. Коммуникативная компетенция: к вопросу о дефиниции и структуре. *Инновационные проекты и программы в образовании.* Москва, 2015. № 6. С. 28–32.

РЕАЛІЗАЦІЯ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ ЧЕРЕЗ СИСТЕМУ ЗАВДАНЬ З РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ

Світлана Цінько,

*кандидат педагогічних наук,
доцент, доцент кафедри української
мови, літератури та методики
навчання, Глухівський національний
педагогічний університет імені
Олександра Довженка,
Lana_ts_1@ukr.net*

Ключові слова: компетентнісний підхід, завдання з розвитку мовлення, твори, перекази, есе.

Одним із важливих концептуальних положень оновлення змісту і якості освіти в Україні є впровадження компетентнісного підходу в сучасному освітньому закладі. За новими вимогами, сучасна школа (освітній заклад) має формувати в учнів не тільки предметні знання й загальну культуру, а й необхідні для життя в суспільстві компетентності. Чільне місце також посідають уміння застосовувати одержані в школі знання на практиці для вирішення різноманітних життєвих ситуацій.

На цю оновлену роль освітнього закладу вказує Ніна Голуб, зазначаючи, що «сучасна школа – це соціальний інститут, завдання якого – готувати учнів до життя» [2, с. 2].